

Мађарски пасош као улазница за Европу

У Генералном конзулату Мађарске у Суботици од почетка прошле године више од 20.000 грађана Србије поднело је захтев за двојно држављанство, а њих 2.000 је то учинило у амбасади северних суседа у Београду.

Многи због подношења захтева и неопходне процедуре скокну и до Мађарске да захтев директно предају тамошњој администрацији, а општина Сента да би изишла у сусрет суграђанима за подношење захтева и касније полагања заклетве организује излете у братске градове.

У Мађарској очекују да ће око 80.000 грађана Србије затражити двојно држављанство. За мађарско држављанство и пасош захтеве, поред припадника мађарске мањине, махом из Војводине, подносе и Срби чији су преци били држављани Мађарске до 1918. године, али и други који испуњавају услове. Мотив је што нема битних разлика између власника мађарских пасоша оних који живе у Србији и Мађарској, пошто имају иста права, осим учешћа на изборима у Мађарској. Поред војвођанских Мађара, више стотина Срба пасош је до сада узело из практичних разлога, јер им омогућава да се запосле у Мађарској и још неким замљама ЕУ, купују аутомобиле или некретнине, а деци познавање мађарског језика пружа могућност бесплатног школовања.

Мађарска је претходних деценија најзначајнија дестинација етничке миграције војвођанских Мађара, па их је тамо од деведесетих година прошлог века отишло преко 30.000. Према подацима мађарских надлежних институција почетком претпрошле године у Мађарској је било 17.197 држављана Србије, махом Мађара. Миграција из Србије према Мађарској је константна, а уласком северних суседа у шенгенску зону и добијање двојног држављанства отвара нове могућности потенцијалних миграната. Истраживањем судбине држављана Србије који су се у миграцијским процесима упућени према Мађарској, баве се у заједничком пројекту Универзитет „Етвеш Лоранд” у Будимпешти и Научно друштво за хунгаролошка истраживања из Суботице, уз финансијску подршку Европског фонда за интеграције.

- Истраживањем су обухваћене три циљне групе: држављани Србије који живе у Мађарској и Војводини и локално становништво у Мађарској. Циљ је да се дође до сазнања о мотивима миграната и намерама њиховог даљег одласка на Запад, степеном њихове интеграције, заинтересованости за добијање двојног држављанства, па о ставовима становништва према мигрантима - каже учесник у пројекту из Научног друштва за хунгаролошка истраживања у Суботици економиста Золтан Такач из Кањиже, докторант на Универзитету у Печују.

Професорка социологије на Економском факултету у Суботици др Ирена Молнар Габрић констатује да је више од половине војвођанских Мађара који су отишли 90-тих година прошлог века остала у Мађарској, релативно се добро снашла, али нису раскинули везе па већина њих, око 80 посто, одржава контакте са војвођанским поднебљем било да су оне родбинске, пословне, културне или носталгичне.

- Нама је интересантно да они у Мађарској међусобно комуницирају, па је ту важно да идентификујемо мрежу која се изградила због међусобне помоћи код налажења посла, становања или решавања проблема због непознавања језика. Интересантно је да су изградили мреже земљака, односно по струковној линији лекара, инжењера или других

професија, да би једни другима помагали, а млади и студенти имају посебно своја удружења, тако да се и у Мађарској држе нашег менталитета. Изузетно је важно да држе контакте са нама, зато што онда неће направити корак даље, да се отисну до Аустралије или неке друге удаљеније земље, јер их тако губимо заувек. Овако, ако наши Војвођани остају ближе, онда их не губимо, могу да циркулишу и ако је потребно ту да нађу посао, да имају и у Мађарској и овде неки повољан ангажман, да донесу кући своје дипломе, па и европско искуство. Са већим приближавањем Србије ЕУ, шансе су веће да они који су отишли и остали у Мађарској несметано могу да циркулишу, да уместо процеса миграције имамо процес циркулације људи са обе стране границе, која може много да значи за Србију, Војводину и Мађарску - сматра Молнар-Габрић.

У миграцији из Војводине према Мађарској доминантна је етничка компонента, јер овдашњи Мађари одлазе у матичну државу, али према речима Золтана Такача, долази до тензија и према њима, због борбе за радна места и других рзалога.

- Ови људи имају транснационалне везе и на неки начин утичу на структуру друштва у Мађарској, па је потребно сагледати какве ће промене донети закон којим је омогућено двојно држављанство Мађарима ван матичне државе, односно у ком правцу ће ићи миграциони процеси - напомиње Такач. - Захтеве за двојно држављанство узимају млађи људи или они који у Мађарској или некој европској држави имају чланове породице, ради путовања, што је најмањи проблем. Сада је већ приметно је да је све више оних који двојно држављанство узимају да искористе шансу да тако дођу до тржишта рада ЕУ, јер овде немају посла, па им је намера да преко границе стигну бар до привременог посла. Њима Мађарска није крајња дестинација. Они који су раније отишли у Мађарској су и раније могли да стекну редовним путем двојно држављанство и пасош, у просеку за пет или седам година. Двојно држављанство које је од почетка прошле године омогућено је нешто друго, до њега се стиже једноставније и због тога га многи виде као шансу да без обзира на квалификације и образовање дођу до посла у Европи, макар и као физички радници.

Старији војвођански Мађари, па и многи са педесетак лета, уопште немају намеру да подносе папире за добијање двојног држављанства, нити да се померају из садашњег места пребивалишта. Решени су да и даље живе тамо где су рођени и где имају какву-такву егзистенцију.

- Приметно је да и међу онима који су отишли деведесетих година има доста оних који су се вратили из Мађарске, али је јако тешко проценити колико је њихов број, баш као што је тешко испратити колико је у Мађарској наших људи који оду када добију двојно држављанство. Али из свог друштва, видим да је све више њих који су се вратили у Војводину, срећем их као професоре на факултетима, лекаре или других професија са факултетским образовање, који су у Мађарској усавршавали и стекли добру егзистенцију, али су се ипак вратили 2005. године када се значајније покретао економски развој и видели су више перспективе у Србији - каже Такач.

М. Митровић

Практична корист

Када се уписао на докторске студије у Печују, каже Золтан Такач, могао је још пре шест година да аплицира за двојно држављанство, али није му било неопходно. Међутим, предочава да му је било јако непријатно када је ове године ишао у Берн на месец и по дана

на стручно усавршавање, koleginiца из која живи у Суботици и има стално запослење, већ имала и пасош Мађарске и уживала је посебан третман у односу на њега:

- Седам дана пре поласка добио сам Швајцарску визу, коју сам чекао два и по месеца и било је дискутабилно да ли ћу је уопште добити. Због тога сам и предао папире за двојно држављанство и чекам га, највише из практичних, а не неких других разлога, јер сам и са српским биометријским пасошем могао и до сада да путујем. За разлику од koleginiце са двојним држављанством Мађарске, у Берну нисам имао бесплатан приступ библиотеци, интернету или неким другим потребама.